

Vakkert fra Ihle Hadland

KLASSISK MUSIKK:

Kammermusikkfestivals sjef får ros for sitt nye album. Anmelderens roser også en innspilling som kombinerer musikk med stor lyrikk.

Arnfinn Bø-Rygg

En sangskatt med lyrikk

Jordlys. Stykker av Gisle Kverndokk, Kjell Mørk Karlsen, Synne Skouen, Thomas Sleeper, Sparre Olsen og Rolf Wallin. Hege Høisæter mezzo-sopran, et instrumentale ensemble. Utgitt på LAWO.

En del komponister har opp gjennom tidene våget seg på å lage musikk til stor lyrik. Men enda flere er de som lager musikk til lyrik som ikke er så betydelig. For musikk er også et språk. Ikke et verbalspråk, ikke språklig, men språklig. Mahler sa en gang med hensyn til å lage musikk til stor lyrik, at det var som at en maler kom og klasket farger på en vakkert skulptur. Men musikken taler. Adorno sier at musikk er gestusen til stemmen som taler.

Den første komposisjonen på denne cd-en (spor 1) begynner med vel det mest vågale: Å sette musikk til Hölderlins dikt «Hälfte des Lebens», Midtveis i livet. Men Gisle Kverndokk har lyktes svært godt, også fordi musikken selv lyder «tysk». Og det synes selvsagt på tysk av Hege Høisæter, som med en varm og ytterst fleksibel mezzo-sopran tolker alle de 30 diktene på cd-en. Jeg kan ikke lavere å sitere Olav H. Hauges gjendiktning av Hölderlins dikt, «Midtveges i livet»:

*Med gule peror heng det
og fullt av ville rosor
i sjøen eit land.
Defagre svanor,
og drukne av kysser
dukkar de hovud
i heilag-nøkternat vatn.
Vé meg, kva skal eg, når
det vintrast, ta blomane, kvar
ta solskinet
og skuggar på jordi?
Ris murane
ordlause, kalde, floyar
riktar i vinden.*

Hellig-nøktern er et typisk Hölderlin-ord. Kverndokk treffer den egenskapen særdeles godt.

Kjell Mørk Karlsen har satt musikk til, eller bedre: lar musikk ledsega, ni dikt av Jon Fosse, fra hans samling Stein til stein (2013). Det er imponerende fint gjort; musikken transformeres til noe som taler til deg, lik Fosses dikt. Hør f.eks. på diktet «Dette eine» (spor 2), eller diktet «Ingenting» (spor 6). Eller «Uboteleg» (spor 26), der musikken får utfolde seg over et lengre strekk.

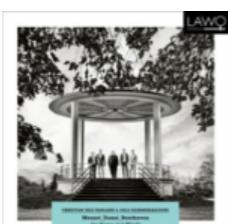
Både Thomas Sleeper og Rolf Wallin våger seg på Rilke. Sleeper med tre dikt fra «Das Marienleben», der musikken med diktet «Pietà» (spor 10) gjør sterkest inntrykk; Wallin med tre dikt der musikken, med et stort register og fine virkemidler, dramatiserer diktene.

Synne Skouen er representert med fire korte verker. Musikken som følger Gro Dahles dikt «Det bittelille lyset» hvikses nesten frem (spor 15), mens stykket Ordlos (spor 27) er, som tittelen sier, musikk uten ord. Et sterkt inntrykk gjør også hennes ultrakorte

tett i d-moll; Beethoven: Kvintett i Ess-dur, op.16. Christian Ihle Hadland klaver, blåsekvartett fra Oslo Kammerakademie. Utgitt på LAWO.

Beethovens ungdomsverk er, som Charles Rosen skriver i sin bok om den klassiske stil, mer «klassisering» enn klassisk i stilten; den reproduuserer klassisk form. Men den har en friskhet som Ihle Hadland og blåsekvartetten så utmerket ivaret. Kvintetten var i sin tid husmusikk i beste forstand. Franz Ignaz Danzi (1763-1826) er ikke særlig kjent, men kvintetten i den uvanlige tonearten d-moll passer godt inn mellom Mozart og Beethoven. I likhet med tonearten er den mørkere i klangen. Særlig andre sats er vakker (spor 5).

Mozarts verk er en klassiker for denne besetningen og satte en standard. Balansen mellom klaver og blåsere er ikke bare god, men subtil, og i larghetto-satsen (spor 2) hører vi den rene klangpoesi mellom obo og fagott, alt mens klaveret omkranser blåsernes sang med fine figurer.

Ihle Hadland med blåsekvartett

Mozart: Kvintett i Ess-dur, KV 452; Franz Ignaz Danzi: Kvintett i d-moll; Beethoven: Kvintett i Ess-dur, op.16.

Christian Ihle Hadland, blåsekvartett fra Oslo Kammerakademie. Utgitt på LAWO.

mer langsomme stykkene som gjør sterkest inntrykk (spor 5 og 7). Andre stykker, med hurtigere tempo, er mye laget over lessten til minimal music. Med unntak av det siste stykke (spor 8), om drømmenes karavane og håpet, så har ikke disse stykkene den beroringskraft som de langsomme har.

Med ujevn kvalitet
Daniel Herskedal: Behind the Wall. Elin Torp Meland obo/engelsk horn; Kjell Magne Robak cello; Gro Merete Hjertvik klaver. Utgitt på Naxos.

Daniel Herskedal er komponisten bak åtte stykker som har titler både på engelsk og arabisk. Han deltar ikke som musiker selv her, men har en dyktig trio med seg. Herskedal har reist gjennom Syria, Libanon og Palestina og studert musikken i de forskjellige regionene. Tittelen Behind the Wall taler for seg selv. Det begynner med «Welcome to Ramallah – The Hill of God», som straks invarerer den særegne stemmingen stykkene skaper. Det dreier seg hos Herskedal ikke om noen fusjon mellom østlige og vestlige elementer, men om en leiring av østlig og vestlig. For Herskedal vil ikke ha noen ren etterlikning av arabisk musikk.

Andre titler er «Fredsmusikk», «Morgenbønn», «Soloppgang i Ramallah» og til slutt «Drømmenes karavane – hår». Det er de

Den estetiske dirigenten Paavo Järvi, sønn av Neeme Järvi, er nylig blitt sjefdirigent for Tonhalle-Orchester i Zürich. Man venter seg, ikke uten grunn, store ting av ham. Åpningskonsernet hans i Tonhalle sistet dag i oktober fikk strålende kritikker. Man venter ikke minst at han skal gjøre Nordens musikk mer kjent for sveitserne.

Men Järvi har også sans for fransk musikk, i særdeleshet Dutilleux og Messiaen. Slik er også hans første innspilling med Tonhalle-orkesteret viet Messiaen. Ikke den Messiaen vi kjenner fra etterkrigstiden, men verk fra 1930-33, dvs. skrevet da han var ca. 22 til 24 år! Merkelig nok er det, i allfall for mitt øre, ikke så stor forskjell mellom disse verkene og de senere. Det første verket, «Den lysende graven», har det karakteristiske Messiaen'ske skinn over seg (spor 1). Skinnende eller rislende klanger er det også «Offisereremoniene» med satserne Korsset, Synoden, Nadverden (spor 2). Som et underlag her og i de andre verrene hører vi gregoriansk sang.

Et unntak fra de katolsk-inspirerte meditasjonene er «Un sourire» (Et smil), spor 3. Dette er skrevet i 1989, til Mozart som Messiaen elsket. Men hadde vi ikke hatt Messiaens egne kommentarer til dette verket, ville det vært vanskelig å forbinde det med Mozart.

